

Tartu Ülikool
Usuteaduskond
Praktilise usuteaduse õppetool

Bakalaureusetöö
Iraani Baha'i kogukonna inimõigused

Koostaja: Natalia Demidova
Juhendaja: Dr. Theol. Lea Altnurme

Tartu 2014

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Bahaism ehk Bahai usund – mis see on?.....	5
1.1 Ajalooline ülevaade.....	5
1.1.1 Bab (1819-1850).....	5
1.1.2 Baha`u`llah (1817-1892).....	5
1.1.3 Abdul Baha (1844-1921) ja Shoghi Effendi (1897-1957).....	6
1.1.4 20. sajand.....	6
1.2 Pühad tekstid.....	7
1.2.1 Bahaismi Pühakirjad.....	7
1.2.2 Teiste religioonide Pühakirjad.....	7
1.3 Uskumused.....	7
1.4 Bahai usund tänapäeval.....	8
1.4.1 Üle maailma.....	8
1.4.2 Eestis.....	8
1.4.3 Iraanis.....	9
1.4.4 Ühinenud Rahvaste Organisatsioon.....	9
2. Baha`i genotsiidi ajalugu.....	11
2.1 Esimene etapp.....	11
2.2 Teine etapp.....	12
2.3 Kolmas etapp.....	12
2.4 Neljas etapp.....	13
2.5 Praegune olukord.....	16
2.5.1 Baha`i liidrite vangistamine.....	16
2.5.2 54 Noorte inimeste vangistamine Shiraz linnas.....	17
2.5.3 Järelevalve.....	17
2.5.4 Takistused kõrghariduse saamiseks.....	18
2.5.5 Pühakohtade hävitamine.....	18
2.5.6 Rünnakud meedias.....	19
3.Tagakiusamise põhjused.....	20
3.1 Poliitilised põhjused.....	20
3.2 Usulised põhjused.....	20
4. Baha`i kaasus ja inimõigused.....	22
4.1 Individuaalsed õigused.....	22
4.2 Poliitilised õigused.....	22

4.3 Sotsiaalsed ja majanduslikud õigused.....	23
4.4 Kultuurilised õigused.....	23
5. Rahvusvaheline toetus ja rahvusvahelised organisatsioonid.....	25
5.1 ÜRO.....	25
5.2 Riigid, valitsusvälised inimõiguste organisatsioonid ja aktivistid.....	25
5.3 Meedia.....	26
6. Kas iniõiguste rikkumised või genotsiid?.....	27
Kokkuvõtte.....	29
Kasutatud kirjandus.....	31
Resümee.....	33

Sissejuhatus

Teema valik

Käesoleva bakalaureusetöö teemaks on Iraani baha'i kogukonna inimõigused ja nende tagakiusamiste ajalooline ülevaade. Teema valikul sai määravaks huvi religiooni ja inimõiguste, sealhulgas usuvabaduse, vastu. Olen veendunud, et teoloogia on mõttekas vaid siis, kui see omab kokkupuudet ümbritseva elu ja ühiskonnaga ning aitab lahendada konflikte.

Lähtetekstid

Inspiratsiooni käesoleva töö kirjutamiseks sain raamatust „The baha'i question. Cultural cleansing in Iran”. See on kõige viimane mahukas baha'i olukorra uurimine Iraanis, mis sisaldab Iraani valitsuse salajasi dokumente, statistikat, dokumentaalpilte, valitsuse liidrite ja tunnistajate intervjuusid ja memuaare. Materjalid aitavad luua üldmuljet sellest, mis toimub väga kinnises ja radikaalses riigis.

Sekundaarmaterjalidena kasutasin Inimõiguste Ülddeklaratsiooni ja teisi rahvusvahelisi õigusakte ning teadusartikleid antud teema kohta.

Kasutatud allikad on kirjutatud tunnustatud teadlaste poolt, kes lähtuvad oma töös teaduslikest meetoditest. Kõik kasutatud tekstid on interneti vahendusel leitavad või on saadavad paber kandjal.

Sisulised raskused

Raskusi tekitas teadusliku kirjanduse leidmine. Vaatamata sellele, et Lääne meedias, rahvusvahelistes inimõiguste organisatsioonides ja ÜROs arutletakse Iraani baha'i probleemi üle aktiivselt, on selle teema kohta siiski väga vähe teaduslikke uurimisi. Arvatavasti on see seotud sellega, et Iraan on pärast Islami Revolutsiooni 1979. aastal jäänud väga kinniseks riigiks ning inimõiguste uurijatel on väga raske leida võimalust sinna sisse pääseda, rääkimata sellest, et arendada seal aktiivselt oma teadustegevust.

Töö eesmärk

Töö eesmärk on anda ajaloolise ülevaate, vaadelda konflikti nii poliitika kui ka teoloogia vaatenurgast ning jõuda järeldusele, kas tänapäevases Iraanis toimub baha'ide genotsiid või on valitsuse tegevus baha'i kogukonna suhtes lihtsalt inimõiguste rikkumine.

1. Bahaism ehk Bahai usund – mis see on?

Bahaism on maailma uus monoteistlik ehk aabrahamlik religioon, mis on pärit 19. sajandi Iraanist (kunagine Pärsia). Selle aluseks on uskumus, et 1817. aastal sündinud Mirza Husayn Ali oli Jumala poolt saadetud prohvet praegusele ajastule. Teda tuntakse Baha'u'llah (tõlkes „Jumala au”) nime all.¹ Baha'u'llah peavad bahá'íid kõige viimaseks Jumala Ilmutajate seas, mis ulatub tagasi eelajalukku ja kuhu kuuluvad Aabraham, Mooses, Buddha, Zarathustra, Kristus ja Muhamed. Praegu on üle maailma rohkem kui 5 miljonit bahai usulist.² Nad on pärit umbes 2000 rühmast, elavad 253 riigis ja territooriumil ning nad on erineva päritolu ja sotsiaalse staatusega inimesed. Kõige rohkem elab neid Indias, USAs ja Iraanis.³ Bahai Pühad tekstid on tõlgitud rohkem kui 800 keelde.⁴ Bahaismi püha keskus asub Iisraelis Haifas.

1.1 Ajalooline ülevaade

1.1.1 Bab (1819-1850)

1819. aastal sündis Pärsias (tänapäeva Iraan) Shirazis Ali Muhammad, kes kuulutas, et ta on Jumala sõnumitooja.⁵ Ta oli Sejjed, s.o. Muhamedi soost pärit prohvet.⁶ 1844. aastal teatas noor shiidist moslem Ali Muhammad, et tema on Bab (värav), sest üks tema ülesandeid olevat valmistada ette tee veel ühe, temast tähtsama Jumala sõnumitooja tulekuks.⁷ See väide tõi talle nii vastaseid kui ka poolehoidjaid, viimaseid hakati kutsuma babideks ning nad uskusid, et uus ilmutuse aeg on saabunud.⁸ Tema rajatud uus usuliikumine põhjustas võimukandjate pahameele, mis kulmineerus uue usu pooldajate kui islami hereetikute metsiku tagakiusamisega. 1850. aastal Bab hukati. Enne oma surma ennustas Bab, et saabumas on uus prohvet - „see kelle Jumal teeb avalikuks”. Bahaid usuvad, et selleks on Baha'u'llah.⁹

1.1.2 Baha'u'llah (1817-1892)

Baha'u'llah sündis Pärsias rikkas moslemi perekonnas. Ta oli Babi järgija ning pärast Babi hukkamist ta arreteeriti ja pandi vangi. Seal sai talle osaks müstiline kogemus, mille kaudu sai ta

1 Breuilly, E., O'Brien, J., Palmer, M. „Maailma usundid”, Avita, 1999. lk 150.

2 Baha'i World News Service, <http://news.bahai.org/media-information/statistics>, (14.04.2014)

3 National & World Religion Statistics, http://www.adherents.com/largecom/com_bahai.html, (14.04.2014)

4 Baha'i Publications and Research, <http://rsmd.net/research/scripture>, (14.04.2014)

5 Partridge, C. „Maailma usundid”, Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. lk 421.

6 Esslemont, J.E. „Baha'u'llah ja uus ajastu: sissejuhatus Baha'i Usundile”, Painatalo Gillot OY, 1989. lk 20.

7 Partridge, C. „Maailma usundid”, Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. lk 421.

8 Breuilly, E., O'Brien, J., Palmer, M. „Maailma usundid”, Avita, 1999. lk 150.

9 Partridge, C. „Maailma usundid”, Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. lk 421.

teada, et tema ongi „see, kelle Jumal teeb avalikuks”. 1853. aastal vabanes ta vanglast ning ta saadeti välja Osmani impeeriumisse, kus tema ümber kogunes rühm babisid. 1863. aastal teatas Baha`u`llah viimaks, et tema on uus prohvet. Osmani valitsejad ei teadnud, kuidas temasse suhtuda, ning hoidsid teda koduarestis kuni 1868. aastani, mil ta saadeti koos perekonnaga asumisele Akrasse, mis on praeguse Iisraeli territooriumil. Sealt hakkas bahai usund levima. Baha`u`llah kirjutas palju ning tema kirjutisi peetakse Jumala ilmutuseks. Baha`u`llah suri 1892. aastal, olles enne määranud oma järglaseks oma poja Abdul Baha kui ainsa, kes suudab tõlgendada tema ilmutusi. Abdul Baha (1844-1921) juhtimisel sai bahaist rahvusvaheline usund.¹⁰

1.1.3 Abdul Baha (1844-1921) ja Shoghi Effendi (1897-1957)

Aastail 1911 ja 1912-1913 reisis Abdul Baha Euroopas ja Põhja-Ameerikas, kus ühendas äsja moodustunud bahaide kogukondi. Enne kui ta 1921. aastal suri, nimetas ta enda järeltulijaks bahaide usujuhi kohal oma pojapoja Shoghi Effendi (1897-1957) ja andis talle edasi bahaide pühade tekstide tõlgendamise ainuõiguse. Shoghi Effendi pühendas oma ametisoleku esimestel aastatel bahaide valitsemissüsteemi rajamisele, mida ta hakkas edaspidi kasutama selleks, et levitada bahaide usundit nendes maailma osades, kus selle pooldajaid veel polnud. Bahai usundit ei levita mitte misjonärid, kes saavad selle eest tasu, vaid enamasti tavalised bahaid, kes liiguvad uude kohta ja töötavad seal suvalisel töökohal, mis neil õnnestub leida. Shoghi Effendi arendas ka Baha`i Maailmakeskust ja kujundas selle niisuguseks, nagu see on praegu. Pärast Shoghi Effendi surma valiti Baha`u`llah ettekirjutuse kohaselt Ülemaailmne Õigluse Koda. See on bahaide usundi kõrgeim administratiivüksus, mis jätkab usundi levitamist üle kogu maailma ja edendab bahaide kogukondade elu.¹¹

1.1.4 20. sajand

20. sajandi tabasid bahaide kogukondi mõnedes islami- ja kommunistlikes riikides mitmel korral tagakiusamised. Kõige metsikumad olid need 1979. aastal islamirevolutsioonijärgses Iraanis. Paljud bahaid hukati, teised viidi vägivaldselt minema ja arvatakse, et nemadki on hukatud. Kuigi rahvusvaheline surve suutis genotsiidi ära hoida, alustas Iraani valitsus sihikindlat kampaaniat bahai usundi vastu, et seda demoraliseerida ja sundida bahaisid oma usust lahti ütlema.¹²

10 Breuilly, E., O'Brien, J., Palmer, M. „Maailma usundid”, Avita, 1999. lk 150.

11 Partridge, C. „Maailma usundid”, Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. lk 422.

12 Partridge, C. „Maailma usundid”, Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. lk 422.

1.2 Pühad tekstid

1.2.1 Bahaismi Pühakirjad

Kõige püham ja lugupeetavam raamat bahaismis on Kitáb-i-Aqdas (Pühim raamat), see on seaduste ja määruste raamat, mida kirjutas Baha`u`llah. Kõik tema poolt kirjutatud raamatud, kirjad ja dokumendid hõlmavad umbes 100 köidet.¹³ Nad puudutavad erinevad teemasid, nagu isiklik käitumine ja ühiskonna juhtimine, soovitusel, kuidas arendada oma hinge jne . Sama püha on Kitab-i-Iqan, mis vaatleb usuküsimusi ning ühtlasi näitab, kuidas Piibli ja Koraani ettekuulutused on täitunud pigem vaimselt ja piltlikult, kui täht-tähelt.¹⁴

Teiste kõrgelt hinnatud tööde hulgas on „Peidetud sõnad”, mis sisaldavad Baha`u`llah usu- ja kõlblusõpetust ja tema kõige müstilisem kirjatöö „Seitse orgu”.¹⁵

1.2.2 Teiste religioonide Pühakirjad

Kuna bahai usulised peavad lugu kõigist prohvetitest, kes olid enne Baha`u`llah, siis teiste maailma religioonide Pühakirjad on neile ka tähtsad ja lugupeetavad. Nende arvates on Krishna, Moosese, Buddha, Kristluse või Muhamedi kaudu ilmutatud tekstid ilmutused, mis olid olulised omal ajal, kuid iga uus ilmutus muutis eelmise tarbetuks.¹⁶

1.3 Uskumused

Nagu oli juba mainitud, bahaid usuvad ühte Jumalasse, kes on maailma ja kõige looja ja tema viimasesse prohvetisse Baha`u`llahsse. Bahaid rõhutavad inimkonna ühtsust ning usuvad, et bahai usundi ajastu kaotab erinevused rahvuste, rasside ja usundite vahel.¹⁷ Erinevalt moslemitest on mehed ja naised bahai usuliste ühiskonnas võrdsed, naistel on samasugused õigused haridusele, vabadusele ja oma arvamusele, nagu meestel. Kui näiteks peres ei ole võimalust anda võrdselt haridust nii poistele kui ka tüdrukutele, siis tuleks eelistada hariduse andmist naistele, sest just nemad hakkavad edaspidi õpetama oma lapsi.¹⁸

13 Official Website of The Baha'is of The United States, <http://www.bahai.us/welcome/founders-and-history/bahai-sacred-writings> , (15.04.2014)

14 Bahai International Community, <http://www.bahai.org/faq/beliefs/writings>, (15.04.2014)

15 Partridge, C. „Maailma usundid” ,Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. lk 423.

16 Breuilly, E., O'Brien, J., Palmer, M. „Maailma usundid”, Avita, 1999. lk 152.

17 Breuilly, E., O'Brien, J., Palmer, M. „Maailma usundid”, Avita, 1999. lk 153.

18 Перкинс, М., Хейнсворт, Ф., «Вера бахаи», 1990., lk 51.

1.4 Bahai usund tänapäeval

1.4.1 Üle maailma

Tänapäeval on bahai usuliste kogukond kõige kiiremini kasvav religioosne organisatsioon maailmas. Bahai usulised elavad ülemaailma ja Ülemaailmse Õigluse Koja andmetel on praegu maailmas enam kui 5,5 miljonit bahai usu liiget. Rahvusvahelisel tasandil on bahai usu kõrgeim organ Ülemaailmne Õigluse Koda (The Universal House of Justice), mis valiti esmakordselt maailma bahaide poolt 1963. aastal ning mille asukoht on Karmeli mäel Haifas, Iisraelis.¹⁹

Bahai usu kiire levik 1960.-1980. aastatel tõi bahaide hulka palju vaeseid ja kirjaoskamatusi India, Aafrika ja Lõuna-Ameerika elanikke, sealhulgas maapiirkondade asukate ja põlisrahvaste seast, mis esitas bahai kogukonnale väga suure väljakutse. Bahaide õpetus rõhutab hariduse tähtsust ning peab vajalikuks kõrvaldada äärmine vaesus ja jõukus. Bahaide on algatanud kogu maailmas mitmeid tuhandeid projekte. Mõned neist on lühiajalised, nagu terviselaagrid, õppeseminarid, puude istutamine ja keskkonna puhastamise aktsioonid. Teised on pikaajalised, nende hulka kuuluvad ka kirjaoskuse edendamine, tervisekaitse ning põllumajandus- ja keskkonnavalused projektid. Kõige rohkem on selliseid projekte koolides, alates lihtsatest külakoolidest ning lõpetades suurte keskkoolide ning isegi mõnede ülikoolidega.²⁰ Bahaide projektidele on iseloomulik, et nendest ei saa tulu mitte ainult bahaide, vaid ka kõik teised, kes nende projektide teostamise paikkonnas elavad. Teine iseloomulik omadus on see, et nende projektide rakendamise üle peetakse nõu nendega, kelle heaks need on kavandatud. Neid ei suruta kogukonnale väljaspoolt peale.²¹

1.4.2 Eestis

Esmakordselt mainiti bahai usku Eestis 1927. aastal, mil Ameerika bahai ajakirjanik ja esperantist Martha Root pidas Tallinnas mitu loengut sel teemal ning andis intervjuusid eesti, saksa ja vene ajalehtedele. Esimesed Eesti bahaide olid alates 1968. aasta Johannes Palu, tuntud esperantist, ja tema abikaasa Raja Palu.²²

Bahai Kogudus rajati kõigepealt Tallinnas ja Tallinna Bahaide Vaimne Raad valiti esmakordselt 1990. aastal. Samaaegselt loodi kogudused ka Narvas, Pärnus ja Tartus. Tallinna Bahai Kogudus registreeriti 1995. aastal. Aastal 2002 kanti registrisse Pärnu, Tartu ja Narva Kogudused, isegi

19 Au, I., Ringvee, R „Usulised ühendused Eestis”, MTÜ Allika kirjastus, 2007. lk 125.

20 Partridge, C. „Maailma usundid”, Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. lk 432-433.

21 Partridge, C. „Maailma usundid”, Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. lk 434.

22 Au, I., Ringvee, R „Usulised ühendused Eestis”, MTÜ Allika kirjastus, 2007. lk 125-126.

võimalikuks Eesti Bahai Koguduste Liidu asutamise samal aastal. 1. jaanuari 2007. aasta seisuga kuulub Eestis bahai kogudustesse 142 liiget.²³

Eesti Bahai Koguduste Liit kuulub Rahvusvahelisse Bahai Kogudusse, kel on alates 1948. aastast esindus ÜROs. Alates 1970. aastast on Rahvusvahelisel Kogudusel konsultatiivne staatus ÜRO majandus- ja sotsiaalkomisjonis (ECOSOC) ning töösuhted Ülemaailmse Tervishoiu Organisatsiooniga (WHO).²⁴

1.4.3 Iraanis

Tänapäeval elab Iraanis maailma üks suurim kogukond, rohkem kui 300 000 inimesi ning see on suurim religioosne vähemus Iraanis.²⁵ Baha'i usuliste elu Iraanis on olnud alati raske ning nad ei olnud kunagi täieõiguslikud kodanikud. Kui aga võimule tuli Ahmadinezhad 2005. aastal, siis olukord tõsiselt halvenes.²⁶ Valitsus hävitas süstemaatiliselt baha'i kultuuriväärtuseid ja kalmistuid, keelas baha'i usulistel ülikoolides õppimise, kui nad ei keeldu oma religioonist. Neil on keelatud tegeleda ettevõtlusega, osutada õigusabi, töötada koolides ja riigiametnikuna. Hetkel asuvad 136 baha'i usulistest vanglas, sealhulgas 7 baha'i liidrit. Neid süüdistatakse „propaganda levikus islami režiimi vastu”, „špionaažis” ja selles, et nad „ähvardavad riigi julgeolekut”.²⁷ Vahistati mitte ainult täiskasvanud inimesi, vaid ka noori, näiteks juhtum Shirazis 2006. aastal mail, kui vahistati rohkem kui 50 noort baha'i selle eest, et nad võtsid osa ühest humanitaarabi projektist.²⁸ Või teine juhtum Kermanshah linnas, kui 70-aastasele mehele mõisteti 70 piitsahoopi ja 1 aasta vangistust „Bahaismi leviku ja propageerimise” eest.²⁹

1.4.4 Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

Bahaide eesmärk on maailma ühtsus, bahai kogukond osaleb ÜRO tegevuses, kuigi tal on eriarvamusi ÜRO praeguse struktuuri ja põhikirja suhtes. Bahaisid esindab ÜRO-s Bahai Rahvusvaheline Kogukond, mis on kaasatud ÜRO tegevusse juba 1948. aastast, kui ÜRO asutati. Paljude aastakümnete jooksul on Bahai Rahvusvaheline Kogukond olnud üks kõige tegusamaid ÜRO juures tegutsevaid valitsusväliseid organisatsioone ja on saavutanud nõuandva staatuse paljudes selle organisatsioonides, sh ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogus (ECOSOC), ÜRO Lastefondis (UNICEF) ja ÜRO Naiste Arengu Fondis (UNIFEM). Nende eesmärkide

23 Au, I., Ringvee, R „Usulised ühendused Eestis”, MTÜ Allika kirjastus, 2007. lk 126.

24 Au, I., Ringvee, R „Usulised ühendused Eestis”, MTÜ Allika kirjastus, 2007. lk 126.

25 Baha'i World News Service, <http://news.bahai.org/media-information/statistics>, (23.04.2014)

26 CNN News, <http://edition.cnn.com/2008/WORLD/meast/05/16/iran.bahais/>, (23.04.2014)

27 Baha'i International Community, <https://www.bic.org/media/Current-situation-Bahais-in-Iran>, (23.04.2014)

28 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008. lk 14.

29 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008. lk 15.

hulgas, mida Bahai Rahvusvaheline Kogukond ÜRO-s ja tema kohalikes asutustes taotleb, on inimõiguste kaitse, naiste olukorra parandamine ja kõlbeline kasvatus.³⁰

30 Partridge, C. „Maailma usundid” , Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. lk 43.

2. Baha'i genotsiidi ajalugu

Baha'i kogukond Iraanis on kannatanud alati tagakiusamise all oma ajaloo algusest üheksateistkümnenda sajandi keskelt kuni tänapäevani. Kohati oli tagakiusamise tasand intensiivne, kuid mõnel ajal see vähenes. Aga ei ole olnud perioodi, kui baha'i usuliste kogukond oleks olnud vaba tagakiusamisest Iraanis. Tavaliselt on neid tagakiusamisi uuritud inimõiguste rikkumise kontekstis, ning väga harva on kasutatud terminit „genotsiid”, kuid just see termin kirjeldab kõige paremini bahai usuliste olukorda Iraanis läbi ajaloo. Bahaistide tagakiusamise võiks jagada neljaks etapiks. Järgnevalt on välja toodud neli etappi tagakiusamisest, mille all on Iraani baha'i usulised kannatanud.³¹

2.1 Esimene etapp

Iraani valitsus oli algusest peale vaenulik Babi liikumise suhtes. Vähem kui aasta pärast kui Bab kuulutas, et ta on uus Jumala sõnatooja, süüdistas Baghdadi kohus Babi selles, et ta on ketser ja mõistis tema vangilakaristuse. 1848-1849. aastatel saatis Shahh umbes 6000 sõdurit 500 Babi pooldaja vastu, kes elasid Shaykh Tabarsi pühamus, kõik Babi pooldajad olid tagajärjena tapetud. Sarnased episoodid toimusid ka Nayriz linnas Lõuna- Iraanis ja Zanjani linnas Põhja-Iraanis, need lõppesid veresaunaga, kõik babistid olid tapetud. Vaatamata sellele, et Bab oli vanglas ja paljud uue usu pooldajad olid tapetud, liikumine ei kahanenud, vaid aktiveerus ja 1850. aastal otsustas Iraani peaminister, et parim lahendus oleks tappa Bab. 1850. aastal juulis toodi Bab Tabrizi linna ja hukati seal.³²

Frustratsioon ja viha seetõttu, et nende liider oli tapetud viis selleni, et väike babistide grupp otsustas tappa Shahh Nasir ad-Din 1952. aastal. Katse ei õnnestunud ja Shahh Nasir ad-Din oli maruvihane ning vaatamata sellele, et tapmiskatse eest vastutas babistide väike grupp, nõudis Shahh kõigi Babi pooldajate tapmist. Keegi ei saa praegu täpselt öelda, kui palju babiste oli tapetud. Konservatiivide hinnangul oli tapetute koguarv perioodil 1848-1853 tõusnud 3000 inimeseni, teised ajaloolased, kes uurisid Iraani kohtu kroonikat ja Abdul Baha kirjutisi, väidavad, et ohvreid oli 20 000 ja rohkem.³³

Ametlik tapetute arv oli umbes 35 inimest. Ja ametlik põhjus, miks need Babi pooldajaid tapeti, oli Shahh Nasir ad-Din tapmiskatse. Samal ajal prantsuse peaminister Teheranis Comte de Gobineau kirjutas oma mälestustes, et ohvrite arv oli palju suurem ja neid inimesi tapeti väga

31 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 1.

32 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 2-3.

33 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 3.

julmal viisil ning põhjus oli pigem nende religioon, mis oli vastuolus islamiga.³⁴

2.2 Teine etapp

Pärast ülalmainitud juhtumeid oli Babi liikumine vaikne ja läks maa alla. Nii oli 1860ndate aastateni, hetkeni, kui Baha`u`llah kuulutas, et ta on jumala sõnumitooja. Baha`u`llah pooldajad hakkasid end nimetama baha`iks. vaatamata sellele, et Baha`u`llah keelas oma pooldajatel võtta midagi ette riigi ja valitsuse vastu ja osaleda poliitilises elus, Iraani valitsus ja islami usujuhid jätkasid oma julma poliitikat bahaismi vastu. Baha`i usuliste tagakiusamised võtsid uue vormi. Enamik baha`i peitsid oma religiooni ja püüdsid niimoodi vältida probleeme. Aga aeg-ajalt tagakiusamine toimus mingis konkreetsetes kohas. Üks kord oli kaks-kolm baha`i juhti vägistatud. Teinekord baha`ide majad rüüstati ja baha`i usulisi peksti julmalt. Mõnikord baha`id lihtsalt saadeti sunniviisiliselt riigist välja. Näiteks Isfahan regioonis, kus 1874. ja 1921.aastate vahel elas mitte rohkem kui 2000 baha`id, oli 19 tagakiusamise episoodi, millest 15 lõppesid surmaga. Selle etapi kõige tõsisem episood toimus Yazd linnas 1903. aastal, kui 100 baha`i usulist tapeti. Isegi kui tagakiusamisi ei olnud, toimus selle asemel alati ahistamine ja moraalne alandus. Naabrid moslemid ja islami usujuhid kasutasid ähvardusi raha väljapressimiseks, baha`id ei saanud pärandada endi sugulastele pärandit, sest mitte-moslemid ei saanud pärandada. Verbaalne ja füüsiline väärkohtlemine oli tavaline nähtus. Sellepärast ei tundnud baha`i kogukond Iraanis kunagi turvalisust ja oli alati surve all.³⁵

2.3 Kolmas etapp

Pahlavi dünastia loomisega muutsid tagakiusamised oma vormi. Kui tagakiusamised esimesel ja teisel etapil olid organiseeritud kohalike omavalitsuste algatusel, ja riigi valitsus mõnikord toetas neid, mõnikord mitte, siis kolmandal etapil võttis riigi valitsus juba aktiivsema positsiooni. Riigi valitsus ja Pahlavi dünastia režiim toetasid aktiivselt tagakiusamist. Kui eelnevalt olid tagakiusamised väga spontaansed, siis Pahlavi dünastia võimuletulekuga võtsid nad bürokraatia iseloomu, neid viidi ellu läbi valitsuse direktiivide ja kohtuotsuste. Arvatavasti osaliselt juhtus see nii, sest baha`i kogukond muutus ise avatumaks ja nähtavamaks ning asutas bahaismi keskused, koolid ja muud ühiskondlikud rajatised.³⁶

Valitsus alustas baha`i koolide kinnipanemisest 1934. aastal. Hiljem oli baha`idel keelatud printida oma kirjandust, müüa oma raamatuid ja registreerida abielusid. Paljud bahaistid olid

34 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005, lk 3.

35 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 5-6.

36 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 6.

vallandatud töölt riigiasutustest ja sõjaarmeedest. 1938. aastal oli kriminaliseeritud abielu, kui see ei olnud sõlmitud tunnustatud religioonide poolt sätestatud korras. Probleem oli selles, et baha'i usk ei olnud tunnustatud 1906. aasta Põhiseaduses, see tähendas, et paljud baha'i noored olid vangistatud ainult sellepärast, et nad abiellusid.³⁷

Kõige tõsisem tagakiusamise episood Pahlavi dünastia ajal toimus 1955. aastal, kui islami imami Falsafi anti võimalus valitsuse raadiojaama kaudu ametlikult kutsuda moslemeid-iraanlaseid tapma baha'i-iraanlaseid. Imam Falsafi kõned raadiojaamas tõid kaasa paljude baha'ide surma. Arvatavasti juhtus see sellepärast, et Shah Mohhamad Reza Pahlavile tundus, et ta on kohustatud tegema midagi head islami kogukonnale, mis aitaks tal tagasi võimule tulla 1953. aastal, pärast Mosaddeqi riigipööret Shahhi vastu.³⁸

Selle etapi ajal baha'i kogukond Iraanis sai rohkem organiseerituks oma vastuses tagakiusamisele. Alguses püüdsid nad ennast kaitsta kohalikul tasandil, saates kohalikesse omavalitsustesse oma petitsoone ja palveid end kaitsta. Kui see ebaõnnestus, pöördusid nad riigi valitsuse poole. Shogi Effendi (kes oli baha'i usu juht aastatel 1921-1957) organiseeris teistes baha'i kogukondades üle maailma, et kirjutataks Shahh Mohhamad Rezale petitsoone ja palutaks tal lõpetada baha'i usuliste tagakiusamine. Parim näide on kampaania 1955. aasta baha'i tagakiusamise vastu Lääne ajakirjanduses.³⁹

2.4 Neljas etapp

Pärast Islami revolutsiooni, kui võimule tulid islamistid ja nende liider ajatolla Khomeyni, baha'i usuliste olukord halvenes tõsiselt. Pärast Islami revolutsiooni muutus Iraan väga kinniseks riigiks ning eitas absoluutselt inimõigusi (Inimõigused on Lääne väärtused, kõik mis on läänelik on vaenulik islamile). Kui enne revolutsiooni bahaistid langesid valitsuse juhusliku tegevuse ohvriks, siis pärast Khomeyni võimuletulekut oli nende hävitamine nüüd konkreetne ja hästi planeeritud uue režiimi programm. ÜRO inimõiguste eriesindaja Iraanis mainis oma aruandes baha'i kogukonna kohta, milliseid meetmeid valitsus kasutab riigi tasandil, et hävitada baha'i kogukonda Iraanis:

- Baha'i institutsioonide ja tegevuse ametlik keelamine.
- Baha'i usu liidrite vangistamine ja hukkamine
- Kohalike kogukonna liidrite vangistamine ja hukkamine

37 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 6.

38 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 7.

39 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 7.

- Baha'i omandi konfiskeerimine
- Baha'i kalmistute ja pühakohtade rüüstamine ja hävitamine

ÜRO esindaja leidis, et Iraanis rikutakse mitte ainult baha'i kollektiivseid inimõigusi, vaid ka baha'i usuliste kui indiviidi inimõigusi. ÜRO esindaja teatas, et kannatused olid järgmised:

- Vangistus ja piinamine.
- Väljaheitmine kõikidest riigi ja kohaliku tasandi organisatsioonidest.
- Valitsuse määrused, et valitsus ei maksaks bahaistidele pensionit.
- Tööandjate julgustamine mitte maksta palka baha'idele ja vallandada neid töölt.
- Baha'idele kuulunud ettevõtte sunnitud sulgemine.
- Keeld baha'i lastel käia koolides ja ülikoolides.
- Keeld sõlmida abielu baha'idega ja baha'ide vahel.
- Baha'i kalmistute konfiskeerimine ja rüüstamine. Olukorra tekkimine, kus bahaistidel ei ole võimalust matta oma sugulasi.
- Omandi ja pangakontode konfiskeerimine.
- Baha'i majade hävitamine.
- Ametlik keeld pärandama oma sugulastele pärandit.
- Keeldumine väljastada passe ja teisi dokumente.
- Kohtuvälised inimröövid ja mõrvad.
- Kohtu deklaratsioon, et kui keegi röövib, tapab või peksab baha'i, siis ta ei saa selle eest karistada. Põhimõtteliselt see andis roheline tule baha'i genotsiidiks.

Fakt, et Iraani valitsus keeldub väljastama passe ja isikut tõendavaid dokumente ning keeldub lahendama konflikte baha'i ja moslemite vahel kohtulikult, raskendab väga statistika pidamist ja baha'i inimõiguste rikkumise uurimist. Keegi ei saa täpselt öelda mitu baha'id oli tapetud väikelinnades. Viimased kakskümmend aastat Iraani valitsus kategooriliselt eitas, et Iraanis toimuvad mingisugused tagakiusamised. Aga kui ümberlükkamatud tõendid olid esitatud, oli valitsus arvamusel, et see ei olnud diskrimineerimine usulise taustaga.⁴⁰

40 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 8-10.

1990ndate alguses oli rahvusvaheline surve juba väga intensiivne, kuid Iraani majanduslik ja poliitiline olukord oli niivõrd nõrgenenud, et Iraani valitsus oli sunnitud oma positsiooni üle vaatama. Näiteks muutus lihtsamaks paljude baha`ide jaoks lihtsamaks passi saamine.⁴¹

Pärast ajatolla Khomeyni surma 3. juunil 1989. aastal, valiti uueks liidriks Akbar Hashemi Rafsanjani, kes muutis Põhiseadust ning formaalselt baha`id said rohkem õigusi. Lisaks oli vastu võetud dokument nn. „Golpaygani Memorandum” , kus olid sätestatud baha`ide õigused, baha`ide staatus Iraanis ja võitlusmeetodid:⁴²

- Ilma põhjuseta nad ei saa väljuda riigist.
- Ilma põhjuseta neid ei saa vahistada, vangistada ega karistada.
- Valitsus peab käituma baha`idega nii, et nende arenemine oleks blokeeritud.
- Nad võivad käia koolides, kui nad ei identifitseeri ennast baha`iks.
- Nad peavad käima koolides, kus on tugev religioosne islami ideoloogia.
- Neid peab eksmatrikuleerima ülikoolist, kui õpingute käigus ilmneb, et nad on baha`i.
- Nende poliitilist tegevust tuleb käsitleda vastavuses Iraani valitsuse seadustega ja poliitikuga.
- Propaganda institutsioonid nagu Islami Propaganda Organisatsioon (Islamic Propaganda Organization) peavad moodustama eriorgani, mis hakkab võistleva baha`ide propagandaga.
- Peab koostama plaani, mis võimaldab hävitada bahaismi mitte ainult Iraanis, vaid ka riigist väljaspool.⁴³

Arvatavasti kehtib see memorandum siiani.⁴⁴

41 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 10.

42 Iran Human Rights Documentation Centre, http://www.iranhrdc.org/english/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=38#.U1zydFeI_IU, (27.04.2014)

43 Iran Human Rights Documentation Centre, http://www.iranhrdc.org/english/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=38#.U1zydFeI_IU, (27.04.2014)

44 Baha`i International Community, „The Baha`i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008., lk 23.

2.5 Praegune olukord

Aga vaatamata sellele, et hetkel mõned rahvusvahelised organisatsioonid, mis tegelevad inimõiguste kaitsmisega, tegutsevad Iraanis, püüab valitsus aktiivselt piiritleda nende tegevust ja juurdepääsu informatsioonile. Baha'i Rahvusvaheline Kogukond (Baha'i International Community), asutus, mille kaudu baha'i kogukond tegutseb ÜROs, organiseerib aktiivselt kampaaniat Iraani baha'ide nimel.⁴⁵

2.5.1 Baha'i liidrite vangistamine

Kõige murettekitavam on Baha'i kogukonna liidrite vahistamine ja vangistamine märtsis ja mais 2008. aastal. Kuus baha'i liidrit, kes nõudsid baha'i kogukonna õiguste pidamist, olid areteeritud 14. mail 2008. aastal varahommikul, kui luureagendid sisenesid nende majadesse Tehrani linnas. Luureagendid korraldasid otsingud, mis kestsid viis tundi, ja lõpuks baha'i liidrid viidi teadmata sihtkohta. Seitsmes baha'i kogukonna liider oli vägistatud märtsi alguses 2008. aastal Mashhad linnas, pärast seda kui teda kutsuti informatsiooni ministeeriumisse. Aresti fakt ja selle viis, tekitavad inimõiguste rühmades suurt muret ja meenutavad Khomeyni Islami Vabariigi tagakiusamisi, kus paljud baha'i kogukonna liidrid olid tapetud ilma kohtumenetluste ja kohtuotsusteta. 2008. aasta vahistamised ei olnud üllatuslikud, sest alatest 2005. aastast kasutas valitsus tihti lühiajalisi areteerimisi ja kinnipidamisi viisil, mille eesmärk oli kogukond tasakaalust välja viia.⁴⁶

7. augustil 2010. aastal mõistis Teherani kohus seitse baha'i kogukonna liidrit kahekümneks aastaks vangistusse. Hiljem vähendati karistust kümneks aastaks 2010. aasta septembris, kuid 2011. märtsis öeldi neile, et nende eelmine kohtuotsus kaotab jõu ja nende vahi all pidamise tähtaeg pikeneb kahekümne aastani. Kohtumenetluse ajal süüdistati neid Iraani valitsuse vastases propagandas, spionaažis Iisraeli kasuks ja islami pühaduste solvamises. Seitsme kinnipeetava baha'i seas on kaks naist ja viis meest: Fariba Kamalabadi (48-aastane, psühholoog ja kolme lapse ema) ja Mahvash Sabet (58-aastane, õpetaja), Jamaloddin Khanjani (77-aastane), Afif Naeimi (49-aastane, tehase omanik), Saeid Rezaei (53-aastane, põllumajandusinsener), Behrouz Tavakkoli (59-aastane, puusepa poe omanik, endine sotsiaaltöötaja) ja Vahid Tizfahm (38-aastane, optometrist). Nad kõik on baha'i kogukonna liidrid, kes vastutasid usu- ja haldusküsimuste eest.⁴⁷

45 Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", 2005., lk 10.

46 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008., lk 13.

47 Amnesty International USA, <http://www.amnestyusa.org/our-work/countries/middle-east-and-north-africa/iran/Seven-Bahai-Leaders-Given-Harsh-Prison-Sentence>, (28.04.2014)

2.5.2 54 Noorte inimeste vangistamine Shiraz linnas

54 noort inimest oli vangistatud Shirazi linnas. See on kõige arvukam arest 1980. aastast. Vahistamine toimus reedel, 19. mail 2006. aastal, kui noored baha'i usulised ja mõned teised vabatahtlikud, kes ei olnud baha'id (mõned neist olid moslemid), korraldasid klasse lastele ja need tunnid ei olnud seotud baha'i usuga. Pigem need tunnid olid kontsentreeritud sellele, et aidata lastel valmistuda eksamiteks. Aresti ajal oli korraldajatel kirjalik luba Shiraz linna Islami nõukogult.⁴⁸

Projektide eesmärk oli aidata õpilastel valmistuda eksamiteks. Alguses osales projektis umbes 20 last, hiljem oli neid rohkem kui 120 ning vanemad palusid jätkata projekti. Tuutoritena töötasid nii baha'i noored kui ka noored moslemid. 19. mail 2006 olid kõik tuutorid vangistatud, hiljem mõned kinnipeetvad vabastati. Haleh Rouhi, Raha Sabet ja Sasan Taqva olid mõistetud kohtuotsusega viieks aastaks vangi, kuna nemad olid peamised laste tundide korraldajad. Kohus süüdistas neid propagandas Iraani režiimi vastu, vaatamata sellele, et nende projektid ei olnud kuidagi seotud usuga ning projektidest võtsid osa ka moslemid.⁴⁹

2.5.3 Järelevalve

Märtsis 2006. aastal Asma Jahangir, ÜRO usuvabaduse erireporter (või eriraporteerija?) tegi avalduse seoses Iraani valitsuse salajase kirjaga, mis oli saadetud politseinikutele ja teistele riigi ametnikudele, ja mis sisaldas endas juhendit, kuidas identifitseerida ja teostada järelevalvet bahaistide üle riigis. Kiri, mille kuupäev on 29. oktoober 2005. aasta, põhjustas ärevust rahvusvaheliste inimõiguste organisatsioonide hulgas. Asma Jahangir ütles, et „kogutud informatsiooni, sellise monitooringu? abil, hiljem kasutatakse bahaistide diskrimineerimiseks ja tagakiusamise suurendamiseks”.⁵⁰

Mõned eksperdid võrdlevad antud baha'ide olukorda Iraanis juutide olukorraga Hitleri Kolmandas Reichis.⁵¹ Samal ajal usulise, etnilise ja rassilise diskrimineerimise eksperdid märgivad, et vähemuste gruppide „monitooring” ja „identifitseerimine” on läheneva kriisi üks kõige varasematest signaalidest.⁵²

48 Baha'i World News Service, <http://news.bahai.org/story/450>, (28.04.2014)

49 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008. lk 14-15.

50 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008. lk 11.

51 Baha'i International Community, <http://www.bahai.org/persecution/newsreleases/02-11-06>, (28.04.2014)

52 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008. lk 12.

2.5.4 Takistused kõrghariduse saamiseks

Nagu oli juba mainitud, mängib haridus väga tähtsat rolli baha'i usus. Erinevalt islamist peab haridus baha'i usus olema kättesaadav nii meestele kui ka naistele.⁵³

Baha'i noortel on keelatud astuda ülikooli, kui nad identifitseerivad ennast bahaistideks. Ülikooli astumisel täidavad kõik tudengid spetsiaalsed küsimustikud, kus nad peavad täpsustama oma religiooni. Õigus õppida ülikoolides on ainult ametlike religioonide järgijatel (Iraani Põhiseaduse artiklis 13 on ametlike religioonidena mainitud islam, kristlus, judaism ja zoroastrism).⁵⁴ Teistel on keelatud saada kõrgharidust.⁵⁵ Iraani valitsus rikub kahte Inimõiguste Ülddeklaratsiooni artiklit korraga.⁵⁶ Artikkel 26 sätestab, et igaühel on õigus haridusele ning artikkel 18 sätestab, et igaühel on õigus vabalt oma usku järgida.⁵⁷

Iraani baha'id ise asutasid 1987. aastal oma kõrghariduse programmi nn. Baha'i Institute for Higher Education (BIHE). Tunnid toimuvad kodus ja õpilasi on ligi 900. Kui valitsus korraldab otsinguid, siis kõik õpikud ja arvutid tavaliselt konfiskeeritakse.⁵⁸

2.5.5 Pühakohtade hävitamine

Paljud baha'ide pühad kohad ja kultuurilised väärtused rüvetati ja konfiskeeriti pärast Islami Revolutsiooni 1979. aastal. 1979. aasta märtsi ja aprilli vahel mõned baha'ide religioossed monumendid olid hävitatud. Näiteks hoone Rizaiyeh linnas, kus viibis Bab. Teine hävitatud bahaistide pühakoht on Síyáh-Chál in Teheranis, maja, kus Baha'u'llah kuulutas, et ta on Jumala sõnumitooja.⁵⁹ See koht oli baha'i kogukonna omandis 1954-1979 aastani ning Shogi Effendi kirjeldas Síyáh-Chál, kui järjestuselt teine püha koht Iraanis.⁶⁰ Isfahanis pühakoht nimega „Märtrite Kuninga ja Armastatud Märtrite maja”, kus elasid vennad Baha'u'llah järgijad, oli konfiskeeritud. Badashti Aed, kus toimus esimene babistide konverents 1848. aastal, oli lammutatud. Baha'u'llah maja Darkulas lammutati ning Baha'u'llah maja Takuris, kus ta veetis oma nooruse, oli konfiskeeritud. Detsembris 1981. aastal maja Takuris oli täielikult hävitatud ja maa müüdüd. 24. juulil 1979. aastal pühakoht, mida nimetatakse „Märtrite Maja” Arak linnas,

53 Tahiri Tahririha-Danesh, „The right to education. The case of the Baha'is in Iran”, lk 9., http://bahai-library.com/pdf/t/tahririha-danesh_education_bahais_iran.pdf, (28.04.2014)

54 Iraani Põhiseadus, <http://www.iranonline.com/iran/iran-info/government/constitution-1.html>, (28.04.2014)

55 Iran Human Rights Documentation Centre, http://www.iranhrdc.org/english/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=36#U16WB1eI_IU, (28.04.2014)

56 Tahiri Tahririha-Danesh, „The right to education. The case of the Baha'is in Iran”, http://bahai-library.com/pdf/t/tahririha-danesh_education_bahais_iran.pdf, lk 11., (28.04.2014)

57 ÜRO, <http://www.un.org/en/documents/udhr/>, (28.04.2014)

58 Friedrich W. Affolter, „The Specter of Ideological Genocide: the Baha'is of Iran Case”, http://bahai-library.com/pdf/a/affolter_ideological_genocide.pdf, lk 24., (28.04.2014)

59 Iran Human Rights Documentation Centre, <http://www.iranhrdc.org/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=29#Destruction%20of%20Religious>, (28.04.2014)

60 Smith, Peter, "Síyáh-Chál". A concise encyclopedia of the Bahá'í Faith. Oxford, lk 267.

hävitas tundmatu inimeste grupp, kes kaevas välja jäänused, mis olid sinna maetud.⁶¹ Kulminatsiooniks oli Babi maja Shiraz linnas konfiskeerimine ja hävitamine, hiljem selle koha peale oli ehitatud mošee.⁶² Baha'i kalmistud pannakse kinni ja baha'i kalmistute rüvetamine toimub üle riigi: Sangsar, Bahnamir, Koshkak, Shahsavar, Babolsar, Manshad ja Chabahar linnades on baha'i kalmistud hävitatud ja sugulastel oli keelatud matta oma surnuid teistesse kohtadesse.⁶³

2.5.6 Rünnakud meedias

2001. aastal Islami Vabariigi Infokeskus (the Islamic Republic Documentation Center) avaldas raamatu „Bahaism in Iran”, mille abil püütakse näidata, et baha'i usk oli kehtestatud nagu sotsiaal-poliitiline liikumine koloniaalriikide abil, et destabiliseerida Iraani valitsus.⁶⁴

2005. aastal, kui võimule tuli Ahmadinezhad, kes on tuntud antisemiit, muutusid rünnakud meedias teravamaks. Baha'id hakati süüdistama selles, et nad on Iisraeli agendid.⁶⁵ Samal aastal korraldasid Iraani raadiojaam ja meedia massilise anti-baha'i kampaania, see oli korraldatud eesmärgiga tekitada religiosseid tülisid ühiskonnas. Väga mõjukas ajalehes „Kayhan” oli rohkem kui kolmkümmend artiklit suunatud bahaistide vastu. Artiklites oli kasutatud võltsitud ajaloolisi dokumente. Nendes oli moonutatult kirjeldatud bahaistide printsiipe, mis oleksid solvavad moslemitele ning tekitaksid moslemites kahtluse ja vaenulikkuse tundeid baha'ide vastu.⁶⁶

Ajalooliselt on Iraani valitsus määratlenud baha'id nagu „muu”, kellega peaks võitlema, selleks, et juhtida tähelepanu valitsuse otsustest eemale.⁶⁷

61 Iran Human Rights Documentation Centre, <http://www.iranhrdc.org/english/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=29#.U17oAVfX3IU>, (28.04.2014)

62 Iran Human Rights Documentation Centre, <http://www.iranhrdc.org/english/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=30#.U17te1fX3IU>, (28.04.2014)

63 Iran Human Rights Documentation Centre, <http://www.iranhrdc.org/english/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=31#.U17vUVfX3IU>, (28.04.2014)

64 Iran Human Rights Documentation Centre, <http://www.iranhrdc.org/english/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=39#.U173tFfX3IU>, (28.04.2014)

65 CNN, <http://edition.cnn.com/2011/10/22/world/meast/iran-bahais-report/index.html>, (28.04.2014)

66 Baha'i World News Centre, <http://news.bahai.org/story/432>, (28.04.2014)

67 Amanat, Abbas, "The Historical Roots of the Persecution of the Babis and Baha'is in Iran", lk 171-172.

3. Tagakiusamise põhjused

Tagakiusamised, mis kestavad juba rohkem kui 150 aastat omavad oma põhjuseid. Põhjused võiks jagada poliitilisteks ja usulisteks. Mõlemad väärivad eraldi ülevaadet.

3.1 Poliitilised põhjused

Iraanis mängisid alati suurt rolli poliitikas ja ühiskonna elus mullad ja imaamid. Ilma nendeta ei võetud vastu ühtegi poliitilist otsust. Baha`u`llah kuulutamise, et ta on uus Jumala sõnumitooja ja uue religioosse liikumise tekkimine tähendas, et mullade ja imaamide roll ühiskonnas väheneb ja nad peavad jagama oma mõju ja jõudu. Lisaks baha`id arvavad, et igaüks võib ise suhelda Jumalaga, lugeda palveid ja uurida pühakirju, selleks ei ole vaja vaimulikke. Selline positsioon häirib mullasid ja imaame⁶⁸

Teiseks põhjuseks võiks nimetada valitsuse soovi leida siseriiklikud vaenlased, et ümber orienteerida inimeste tähelepanu valitsuse vigadelt ja juhtida ühiskonna rahulolematuse teisele poole. Iraani valitsusel on alati selline retoorika baha`ide kohta, et nad on riigi, islami ja Islami Revolutsiooni vaenlased, et nad on kollaboratsioonistid ja Iisraeli agendid, kelle eesmärk on hävitada Iraani rezžiimi ja islamit.⁶⁹

Ahmadinezhadi võimule tulekuga tugevnes antisemitlik retoorika, kõik mis on seotud Iisraeliga, muutub automaatselt vaenulikuks. Kuna Iisraelis asuvad baha`ide pühakohad (Babi haud ja Baha`u`llah maja) ja baha`i usu haldus- ja juhtimisorgan on Ülemaailmne Õigluse Koda, siis neid süüdistakse tihti špionaaşis Iisraeli kasuks.⁷⁰

3.2 Usulised põhjused

Koraan käsib moslemeid austada Pühade Raamatute (Vana ja Uus Testament) inimesi, juute ja kristlasi. Moslemid hõlmavad tavaliselt zoroastrizmi järgijad sellesse kategooriasse, vaatamata sellele, et nad ei kuulu Püha Raamatute inimeste hulka, kuid nad jagavad monoteismi mõistet, usuvad, et Jumalale vastandub Saatan ning et Viimnepäev on meie maailmakorra lõpp ja uue maailma algus. Kuigi baha`i tunnustavad kõik prohvetid kõikidest juba mainitud religioonidest ja

68 Catherine Beyer, „Baha`i persecution in Iran” – http://altreligion.about.com/od/controversymisconception/tp/bahai_persecution.htm , (29.04.2014)

69 Friedrich W. Affolter, „The Specter of Ideological Genocide: The Baha`is of Iran”, http://bahai-library.com/pdf/a/affolter_ideological_genocide.pdf, lk 15. (29.04.2014)

70 Catherine Beyer, „Baha`i persecution in Iran” http://altreligion.about.com/od/controversymisconception/tp/bahai_persecution.htm , (29.04.2014)

nad on monoteistid, ei pidanud moslemid kunagi neid Püha Raamatute inimeseks.⁷¹

Baha'i usku on vaadeldud Iraanis mitte nagu uut sõltumatut religiooni, vaid nagu islami ketserlust. Kui zoroastrism, judaism ja kristlus sündisid enne, siis islami teoloogia vaatleb neid nagu islami tausta. Bahaism tuli välja shiidi suunana islamist ning Iraani vaimulikud vaatlevad seda õigest usust eksliku salgamisena. Salgamine on islamis tõsine kuritegu, mille eest Shariaadis on ette nähtud surmanuhtlus.⁷²

Vastavalt islami teoloogiale on Muhhamad kõige suurem ja viimane Jumala prohvet, kõik teised, kes nimetavad ennast Jumala prohvetiks on ketserid. Sellest võib järeldada, et nii Bab, kui ka Baha'u'llah on islami positsiooni järgi ketserid.⁷³

71 Catherine Beyer, „Baha'i presecution in Iran”
http://altreligion.about.com/od/controversymisconception/tp/bahai_persecution.htm6, (29.04.2014)

72 Catherine Beyer, „Baha'i presecution in Iran”
http://altreligion.about.com/od/controversymisconception/tp/bahai_persecution.htm6, (29.04.2014)

73 Catherine Beyer, „Baha'i presecution in Iran”
http://altreligion.about.com/od/controversymisconception/tp/bahai_persecution.htm6 (29.04.2014)

4. Baha'i kaasus ja inimõigused

Üks inimkonna suurim kollektiivne saavutus on laialdaselt tunnustatud inimõigused. Inimõigused on inimkonna ühine keel, ja ühine standard kõikidele inimestele ja riikidele. 1948. aasta Inimõiguste Ülddeklaratsioon, Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt (1966. aasta) ja Majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvaheline pakt (1976. aasta) näitavad, kuidas iga valitsus peab kohtlema oma kodanikke sõltumata nende rassist, rahvusest, vanusest, religioonist ja poliitilistest veendumustest.⁷⁴ Iraan on kõikide ülalmainitud inimõiguste paktide ja Ülddeklaratsiooni osa. Rahvusvahelisel areenil Iraan mainib tihti, et inimõigusi on vaja kaitsta, aga samal ajal ise enda territooriumil rikub neid raskesti.⁷⁵

Õigusteadlased tavaliselt jagavad inimõigused viieks grupiks: individuaalsed, poliitilised, sotsiaalsed, kultuurilised ja ökoloogilised inimõigused. Iraanis baha'i suhtes rikutakse esimest nelja gruppi õigusi, nendest rikkumisest tuleb juttu allpool.

4.1 Individuaalsed õigused

Individuaalsed inimõigused kuuluvad igale inimesele sõltumata tema rassist, rahvusest, kodakondsusest, sotsiaalsest staatusest, vanusest, religioonist ja poliitilisest veendumusest.⁷⁶ Individuaalseid inimõiguseid nimetatakse tihti ka kodanikuõigusteks, aga nad ei ole seotud kodakondsusega, need õigused on: õigus elule, isiku puutumatus, õigus õiglasele kohtumõistmisele ja südametunnistuse- ning usuvabadus.⁷⁷

Baha'ide vangistamised ilma põhjuse, füüsiline mõjutamine ja kiusamised ning ebaõiglased kohtumenetlused on tavaline asi Iraanis. Näiteks 2007. aastal oli vangistatud 70-aastane mees Kermanshah linnas, sest tema elamiskohas leiti 3 baha'i usuga seotud CD-d. Kohtumenetluse ajal 23. aprillis 2007. aastal süüdistati teda „Bahaismi levikus ja propageerimises ja imamide laimamises”. Tema advokaadile oli antud 10 minutit, et valmistada ette kaitsekõne. Kohtuotsus ei olnud kirjalikult esitatud, vaid oli välja kuulutatud suuliselt.⁷⁸

4.2 Poliitilised õigused

Poliitilised õigused on tihedalt seotud kodakondsusega. Nad tagavad indiviidile õiguse osaleda poliitilises ja ühiskonna elus, valida endale esindajad Parlamendis või olla ise valitud Parlamenti.

⁷⁴ Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 24.

⁷⁵ Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 25.

⁷⁶ Eesti Välisministeerium, <http://www.vm.ee/?q=node/12958>, Preambul, artikkel 2, (29.04.2014)

⁷⁷ Eesti Välisministeerium, <http://www.vm.ee/?q=node/12958>, artiklid 3, 7, 18, (29.04.2014)

⁷⁸ Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 31.

Poliitilised õigused on sõnavabadus, kogunemisvabadus, võrdsus seaduse ees.⁷⁹

Iraani Põhiseaduse artikkel 115 sätestab, et presidendiks võiks saada ainult iraanlane-moslem, artikkel 144 ja 163 sätestavad, et väejuhiks ja kohtunikuks võivad saada ainult iraanlased-moslemid. Lisaks sellele ei ole Parlamendis antud ühtegi mandaati baha`idele, sellest järeldub, et nad kuidagi ei saa teostada oma poliitikat ja nad on poliitilisest- ja ühiskonnaelust väljaspool.⁸⁰

4.3 Sotsiaalsed ja majanduslikud õigused

Sotsiaalsed ja majanduslikud õigused on tihedalt omavahel seotud . Nende hulka kuuluvad õigus eluasemele, õigus arstiabile ja sotsiaalkindlustus, õigus omandile, pärimisõigus, vabadus töötada ja kaubanduse vabadus.⁸¹

Alatest 1979. aasta Islami Revolutsiooni osa baha`ide kinnisvarast, pühad kohad, administratiivsed keskused, eramajad ja kalmistud olid konfiskeeritud. Midagi sellest ei olnud tagastatud baha`idele ja mõni omand oli hävitatud. Mõned pühad kohad olid tähtsad mitte ainult baha`idele, vaid nendel oli ajalooline väärtus ja tähtsus kõikidele iraanlastele. Näiteks 2004. aasta juunis hävitasid ametivõimud täielikult ajaloolise maja Teheranis, maja omanik oli Mirza Abbas Nuri, Baha`u`llah isa ning maja ise oli suurepärane 19. sajandi arhitektuuri näide.⁸²

Baha`i omandi konfiskeerimine jätkub, näiteks 2007. aasta septembris-oktoobris oli konfiskeeritud baha`ide talu Mamaghani linnas ja kaks maja Yazd ja Hamadan linnas.⁸³

4.4 Kultuurilised õigused

Kultuurilised õigused tagavad isiku vaimse arengu. Nende hulka kuuluvad: õigus haridusele ja loominguvabadus.⁸⁴

Iraan baha`idele on keelatud saada haridust ja astuda ülikooli, kui nad ei keeldu oma religioonist. Pärast Islami Revolutsiooni olid paljud noored baha`id eksmatrikuleeritud ülikoolist.⁸⁵ Kuna hariduse saamine on üks tähtsamaid põhimõtteid bahaismis, siis 80ndate alguses otsustasid baha`id avada oma ülikooli, tuntud kui Baha`i Institute for Higher Education (BIHE). Uus ülikool pakkus loenguid eramajades ja erakorterites, 1990ndate keskel õppis ülikoolis umbes 900

79 Eesti Välisministeerium, <http://www.vm.ee/?q=node/12958>, artiklid 10, 19, 20 (29.04.2014)

80 Report presented by the International Federation for Human Rights , „Discrimination against religious minorities in Iran”, <http://www.fidh.org/IMG/pdf/ir0108a.pdf>, lk 7., (29.04.2014)

81 Eesti Välisministeerium, <http://www.vm.ee/?q=node/12958>, artikkel 17, 23, 25, (29.04.2014)

82 Baha`i International Community, „The Baha`i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 32.

83 Baha`i International Community, „The Baha`i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 37.

84 Eesti Välisministeerium, <http://www.vm.ee/?q=node/12958>, artikkel 26, 27 (29.04.2014)

85 Baha`i International Community, „The Baha`i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 37.

tudengit. 1998. aastal korraldas valitsus otsinguid, vangistas mõned tudengid ja õppejõud, konfiskeeris materjalid ja pani ülikooli kinni. Tänapäeval tegutseb Baha'i ülikool salajaselt ja pakub 17 akadeemilist programmi, lisaks tuhanded akrediteeritud professorid üle maailma annavad tudengitele loenguid interneti kaudu.⁸⁶

86 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 38.

5. Rahvusvaheline toetus ja rahvusvahelised organisatsioonid

Rahvusvaheline üldsus reageeris baha'i kogukonna tagakiusamisele Iraanis kaastundega, väljendades muret baha'ide üle ja Iraani valitsuse kohta kriitikat. Baha'i kogukond usub, et see valang on lähenemiskeelu jõud valitsuse vastu, mis takistab tekkimast uusi ohvrid suures ulatuses. Need mured tulevad mitte ainult ÜROlt ja ÜRO eri inimõiguste asutustest, vaid ka riikide valitsustest, parlamentidest, meediast ja valitsusväliste inimõiguste organisatsioonidest. Protestid Iraani vastu algasid 1980ndate alguses, kui sai teada baha'ide tapmisest, tagakiusamistest ja inimõiguste rikkumistest. Esimesena väljendas ametlikku muret selle probleemiga seoses ÜRO 1980. aastal. 1985. aasta algusest kuulutas ÜRO rohkem kui 20 resolutsiooni Iraani baha'i kogukonna probleemi kohta.⁸⁷

5.1 ÜRO

ÜRO väljastab regulaarselt resolutsioone Iraani baha'ide olukorra kohta ning nimetab mitmeid spetsiaalseid uurijad, tuntud kui „eriraportöörid”, kes kontrollivad inimõiguste austamist Iraanis, teevad järeldusi ning jagavad oma arvamusi ÜROs. Eriraportööride iga-aastased aruanded kinnitavad, et Iraanis toimub ulatuslik, süstemaatiline tagakiusamine, mis põhineb usufaktoril.⁸⁸

Informatsiooni kogunemine eri ressursidest aitas eriraportööride koostada täieliku baha'i suhtes rikutud inimõiguste nimekirja. Näiteks 1990. aastal märkis õiguse professor Reynaldo Galindo Pohl, et ta on saanud suure hulga dokumente, mis toovad „tõendeid diskrimineerimise, konfiskeerimise, ülikoolidest eksmatrikuleerimise, keeldumise välja anda passe ja nõudeid tagastada riigile pensioni. 1998. aastal Maurice Copithorne, jurist Kanadast kirjutas, et kogutud dokumendid baha'i inimõiguste rikkumise kohta on suunanud teda järeldama, et „tagakiusamised selle kogukonna liikmete vastu ei ole vähenenud”. 2006 aastal, Asma Jahangir, ÜRO eriraportöör ja tunnustatud jurist Pakistanist, aitas paljastada 29. oktoobri 2005. aasta valitsuse salakirja politseinikutele ja teistele ametnikele. Selles kirjas nõudis Iraani valitsus järelevalve teostamist ja info kogumist baha'ide kohta.⁸⁹

5.2 Riigid, valitsusvälised inimõiguste organisatsioonid ja aktivistid

Lisaks ÜRO jõupingutustele on mitmed siseriiklikud asutused rääkinud Iraani Baha'i kogukonna probleemist viimase 28 aasta jooksul. Euroopa Ülemkogu, Euroopa Parlament ja Austraalia,

⁸⁷ Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 52.

⁸⁸ Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 52-54.

⁸⁹ Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 53.

Brasiilia, Kanada, Hispaania, Suurbritannia ja USA parlamendid ning paljud riigipead ja valitsusjuhid on ka väljendanud oma nõrdimust Iraani bahaistide inimõiguste rikkumiste kohta. Rahvusvahelised ja siseriiklikud valitsusvälised organisatsioonid on asunud baha`ide kogukonna kaitsmisele. Amnesty International, International Federation for Human Rights ja Human Rights Watch on täitnud mahukaid aruandeid ja kutsus üles võtma meetmeid, et lõpetada baha`ide tagakiusamised Iraanis.⁹⁰

Üksikud aktivistid nagu Noobeli preemia laureaat, ajakirjanik Akbar Ganji ja tudengite liider Ahmad Batebi, väljendasid oma muret, kuidas Iraanis suhtutakse baha`idesse.⁹¹

5.3 Meedia

Maailma meedia kirjutab juba ammu baha`ide tagakiusamisest. Juhtivad ajalehed nagu: *Le Monde*, *Times of London*, *New York Times*, *Washington Post*, *Times of India*. Ja vähem tuntud ajalehed, nagu *Folha de Sao Paolo*, *Today's Zman* ja *Tribune*. Tohtu panuse on teinud selle teema informatsiooni levikule BBC ja Voice of America telekanalid. Peale selle mõned ajakirjanikud Iraanis ja väljaspool kirjutavad artikleid ajalehtedesse, et kaitsta oma kaasmaalasi. Nende nimed on: Faraj Sarkouhi, Ahmad Zeidabadi, Parvin Ardalan ja kuulus blogger Arash Sigarchi.⁹²

90 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 54-55.

91 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 54-55.

92 Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural cleansing in Iran”, lk 56-57.

6. Kas inimõiguste rikkumised või genotsiid?

Genotsiidi vältimise ja karistamise konventsiooni Artikkel 2 sätestab:

„Käesoleva konventsiooni kohaselt mõistetakse genotsiidi all iga allpool loetletud tegu, mis on toime pandud kavatsusega hävitada osaliselt või täielikult rahvuslikke, etnilisi, rassilisi või usulisi üksusi, nagu:

- (a) üksuse liikmete tapmine;
- (b) üksuse liikmetele tõsiste kehaliste vigastuste või vaimsete hälvete tekitamine;
- (c) üksusele tahtlikult selliste elutingimuste pealesurumine, mis põhjustab üksuse täielikku või osalist hävimist;
- (d) abinõude rakendamine üksusesisese sündimuse takistamiseks;
- (e) laste sunniviisiline ümberpaigutamine ühest üksusest teise.⁹³

Võib julgelt väita, et valitsuse repressioon bahaistide suhtes ei ole tavaline inimõiguste rikkumine, mis toimub kergemas või tugevas vormis igas riigis vähemuste suhtes. Iraanis me kohtume just genotsiidiga, mida toetab ja korraldab valitsus, lisaks teeb valitsus kõike, et kaasata kuritegudesse oma kodanikke, kelle usk on islam. Religioosse vihkamise tekitamiseks kasutab valitsus meediat ja loob baha'idest sisseriikliku vaenlase kuju. Süsteemsus ja sihipärasus kirjeldavad kõige paremini baha'ide genotsiidi.

Organisatsioon „Genocide Watch” määrab genotsiidi kaheksat astet. Mida rohkem on neid astmeid, seda raskem on olukord. Iraani valitsuse genotsiid baha'ide suhtes sisaldab kõiki kaheksat astet.⁹⁴

1. Klassifitseerimine

Bipolaarne ühiskond, inimeste jagamine „meie ja nemad”. Iraanis on ühiskond jagatud usu järgi, moslemid (sh kristlased, juudid, zoroastrialased) on eraldi ja baha'id on eraldi.⁹⁵

2. Sümboliseerimine

Konkreetne grupp peab kuidagi ennast identifitseerima, et teised näeksid, kes kuuluvad sellesse gruppi. Baha'id Iraanis peavad elama koos ja konkreetses linna rajoonis, lisaks kirjutatakse nende majade peale tihti solvavaid loosungeid, et kõik teaksid, et majas elavad baha'id.

3. Dehumanisatsioon

93 Riigi Teataja, <https://www.riigiteataja.ee/akt/23973>, (30.04.2014)

94 Genocide Watch, <http://www.genocidewatch.org/aboutgenocide/8stagesofgenocide.html>, (30.04.2014)

95 Amatan, Abbas, „The Historical Roots of the Persecution of the Babis and Baha'is in Iran”, lk 171-172.

Kui ühe gruppi inimesi on vaadeldud nagu täielikke inimesi, aga teist gruppi mitte. Sellel astmel kasutatakse tihti meediat, et demoniseerida? ühte gruppi ja kihutada tapmisele. Näiteks 2001. aastal Iraani valitsuse toetamisega anti välja raamat „Bahaism in Iran”, mis sisaldab väljamõeldud fakte, mis deminiseerivad? baha`id⁹⁶

4. Organisatsioon

Genotsiid on alati organiseeritud, tavaliselt riigi poolt. Iraanis on vaieldamatult tagakiusamised organiseeritud valitsuse poolt, kes aktiivselt toetab ja ei karista inimesi, kes panevad toime ebaseaduslikke tegevusi baha`ide suhtes.

5. Polarisatsioon

Erinevad grupid eraldatakse. Seadused võivad keelata segaabielusid ja sotsiaalset suhtlemist. Iraanis on keelatud sõlmida abielu baha`ide vahel ning ka teiste religioonide esindajatega.⁹⁷

6. Ettevalmistus

Ohvrite vara võõrandatakse ning ohvrite kohta koostakse konkreetseid nimekirju. Vastavalt 29. oktoobri 2005. aasta salakirjale valitsusest politseinikutele toimub Iraanis järelevalve baha`ide üle ning avastamine, kes identifitseerib ennast baha`ina.⁹⁸

7. Hävitamine

Nende hävitamine, kes on nimetatud riigi, religiooni või rahvuse vaenlaseks. Iraanis ei toimu baha`ide massiline hävitamine ja tapmine, valitsus tegutseb väga ettevaatlikult ja otseselt ei hävita baha`i usulisi.

8. Eitamine

Eitamise etapp järgneb alati genotsiidile. Iraani valitsus eitab kõiki võimalikke süüdistusi genotsiidi kohta ja on arvamusel, et tagakiusamisi ei toimu ning kõik vangistatud ja tapetud bahaistid on tavalised kurjategijad.

Vaieldamatult võib ülalkirjutatust teha järeldusi, et tänapäevases Iraanis toimuvad mitte massilised inimõiguste rikkumised, vaid tõeline usuline genotsiid. Kui edaspidi Iraan jätkab oma isolatsiooni ja rahvusvaheliste konventsioonide eitamist ning jätkab rahvusvaheliste ekspertide keelamist tegutseda Iraanis ja uurida sealseid inimõigusi, siis olukord muutub veel halvemaks ja ohvrite arv suureneb märgatavalt.

96 Iran Human Rights Documentation Centre, <http://www.iranhrdc.org/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=39#Hate>, (30.04.2014)

97 Baha`i International Community, „The Baha`i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008., lk 53.

98 Baha`i International Community, „The Baha`i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008., lk 11.

Kokkuvõtte

Maailma Baha'i kogukond on täna üks kõige laiemalt levinud organisatsioon maailmas. See hõlmab üksikisikuid peaaegu igast rahvusest, elukutsest ja sotsiaalsest staatusest. Üle viie miljoni baha'i usu järgijat elab 235 riigis.

Juulis 2008. lisas UNESCO Baha'u'llah ja Babi pühamud World Heritage List nimekirja, mis kinnitab, et need kaks kõige pühamat baha'i kohta on väljapaistvad maailmaväärtused. See otsus rõhutab vaieldamatult, et enamik maailma rahvaid kinnitab, et baha'i usk on iseseisev maailma religioon.

Samal ajal maal, kust bahaism on pärit, kohtuvad baha'id süstemaatilise tagakiusamisega. Alates 19. sajandi algusest baha'i usulised kohtusid mitte süsteemse, vaid regulaarsete tagakiusamitega, alates 1979. aasta Islami Revolutsioonist ja Khomeyni võimuletulekut muutusid tagakiusamised süsteemseks ja said riigi ideoloogia osaks.

Baha'id Iraanis jagavad Euroopa juutide saatust, kes olid demoniseeritud? kristlaste poolt kui Jumala vaenlased. Saab tõmmata paralleele Argentiina kommunistidega, kes kohtusid tagakiusamisega valitsuse poolt oma poliitiliste veendumuste pärast või Kambodža intellektuaalidega, keda süüdistati proletariaadivastases poliitikas, nende liberaalsete mõtete eest. Baha'id on vaadeldud nagu islami vaenlaseid ja ideoloogilisi hereetikuid, kes takistavad moslemitel täita nende usulisi traditsioone.

Iraani Baha'i kogukond illustreerib selgesti, kuidas kogukond ja selle tugev sotsiaalne võrgustik ja rahvusvahelised inimõiguste kaitsmise mehhanismid saavad koos töötades püüda kaitsta süütuid inimesi ja seista vastu massilistele repressioonidele. Täna on baha'id, kes sündisid 1978 aastal juba täisealised inimesed, kes ei tea, mis on elu vabana usulisest genotsiidist, tagakiusamisest ja süüdistustest, et baha'id on režiimi ja islami vaenlased. Iraani baha'id elavad siiani hirmus, et tagakiusamised, tapmised ja teised tagakiusamiste vormid võivad muutuda igal hetkel intensiivseks.

Hiljutised sündmused näitavad suurenevat vägivalda, baha'i liidrite vangistamisi, omavolilisi aresteerimisi, ametlikku anti-baha'i meedia kampaaniat, keeldu saada kõrgharidust, pühakohtade hävitamist. Anti-baha'i kampaanial ei ole ratsionaalset seletust, sest baha'i kogukond ei ohusta Iraani valitsust. Baha'i usu aluspõhimõtted nõuavad oma järgijatelt valitsusele kuulekas olemist ja poliitikas ning erinevat vormi vägivallas osalemise vältimist. Sellest võib teha järeldusi, et Iraani valitsus mitte lihtsalt rikub konkreetse usulise grupi inimõigusi, vaid korraldab genotsiidi, et lahti saada ja hävitada konkreetset usulist gruppi, antud juhul baha'i usulisi.

Jätkuv rahvusvaheline järelevalve jääb ainsaks võimaluseks kaitsta baha'i usulisi Iraanis. Iga

järelevalve ja rahvusvahelise toetamise langetamine viib sellele, et Iraani valitsus saab jätkata anti-baha'i kampaaniat karistamatult. Bahaistid Iraanis ei otsi mingeid erioigusi, nad taotleavad ainult Inimõiguste Ülddeklaratsiooni, kaasa arvatud õigust elule, õigust vabadusele ja isikupuutumatusse, õigust haridusele ja tööle ning õigust järgida oma usku.

Kasutatud kirjandus

Raamatud

1. Breuilly, E., O'Brien, J., Palmer, M. „Maailma usundid”, 1999.
2. Partridge, C. „Maailma usundid”, 2005.
3. Esslemont, J.E. „Baha'u'llah ja uus ajastu: sissejuhatus Baha'i Usundile”, 1989.
4. Breuilly, E., O'Brien, J., Palmer, M. „Maailma usundid”, 1999
5. Перкинс, М., Хейнсворт, Ф., «Вера бахаи», 1990
6. Au, I., Ringvee, R „Usulised ühendused Eestis”, 2007
7. Baha'i International Community, „The Baha'i Question. Cultural Cleansing in Iran”, 2008.
8. Smith, Peter, "Síyáh-Chál". A concise encyclopedia of the Bahá'í Faith. Oxford. 2000.
9. Amanat, Abbas, "The Historical Roots of the Persecution of the Babis and Baha'is in Iran", 2008.

Teaduslikud artiklid

10. Momen, M. „The Babi and Baha'i community of Iran: a case of "suspended genocide"?", http://www.nhbahais.com/BahaiPapers/suspended_genocide.pdf
11. Tahiri Tahririha-Danesh, „The right to education. The case of the Baha'is in Iran” http://bahai-library.com/pdf/t/tahririha-danesh_education_bahais_iran.pdf,
12. Friedrich W. Affolter, „The Specter of Ideological Genocide: the Baha'is of Iran Case.”, http://bahai-library.com/pdf/a/affolter_ideological_genocide.pdf

Õigusaktid

13. Iraani Põhiseadus, <http://www.iranonline.com/iran/iran-info/government/constitution-1.html>,
14. ÜRO, <http://www.un.org/en/documents/udhr/>
15. Eesti Välisministeerium, <http://www.vm.ee/?q=node/12958>
16. Riigi Teataja, <https://www.riigiteataja.ee/akt/23973>

Rahvusvahelised organisatsioonid

17. Iran Human Rights Documentation Centre, http://www.iranhrdc.org/english/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html?p=38#.U1zydFeI_IU
18. Amnesty International USA, <http://www.amnestyusa.org/our-work/countries/middle-east->

[and-north-africa/iran/Seven-Bahai-Leaders-Given-Harsh-Prison-Sentence](#)

19. Report presented by the International Federation for Human Rights , „Discrimination against religious minorities in Iran”, <http://www.fidh.org/IMG/pdf/ir0108a.pdf>

20. Genocide Watch, <http://www.genocidewatch.org/aboutgenocide/8stagesofgenocide.html>

Baha`i kogukonna ametlikud uudised

21. Baha`i World News Service, <http://news.bahai.org/media-information/statistics>

22. Official Website of The Baha`is of The United States,
<http://www.bahai.us/welcome/founders-and-history/bahai-sacred-writings/>

23. Bahai International Community, <http://www.bahai.org/faq/beliefs/writings>

24. Baha`i World News Centre, <http://news.bahai.org/story/432>

25. Baha`i International Community, <https://www.bic.org/media/Current-situation-Bahais-in-Iran>,

26. Baha`i World News Service, <http://news.bahai.org/story/450>

27. Baha`i International Community, <http://www.bahai.org/persecution/newsreleases/02-11-06>

Muu

28. National & World Religion Statistics, http://www.adherents.com/largecom/com_bahai.html,

29. CNN News, <http://edition.cnn.com/2008/WORLD/meast/05/16/iran.bahais/>,

30. CNN News, <http://edition.cnn.com/2011/10/22/world/meast/iran-bahais-report/index.html>,

31. Catherine Beyer, „Baha`i presecution in Iran”
http://altreligion.about.com/od/controversymisconception/tp/bahai_persecution.htm

32. Baha`i Publications and Research, <http://rsmd.net/research/scripture>

Resümee

Вот уже более 150 лет в Иране угнетаются и ущемляются права религиозного меньшинства бахаи. В данной исследовательской работе рассматривается история общины бахаи в Иране, различные формы ущемления их прав и причины нетерпимости со стороны правительства Ирана.

Цель данной исследовательской работы выяснить, являются ли гонения со стороны правительства сегодняшнего Ирана банальным нарушением прав человека или имеет место геноцид на религиозной почве. Для анализа была использована как научная литература и научные статьи, так и исследования международных правозащитных организаций и международное законодательство. Вся использованная литература доступна для изучения в интернете, а так же актуальная и не содержит устаревших данных.

Работа поделена на 6 глав, в каждой из которых рассматривается отдельная тема, которая помогает лучше понять историю и причины конфликта.

В заключении исследования был сделан вывод, что поскольку гонения на общину бахаи в Иране носят систематический характер, нарушения затрагивают полный спектр прав человека, и связаны как с гражданскими, политическими, так и социально-культурными нарушениями прав человека, а правительство активно способствует усилению конфликта, то в Иране имеет место геноцид на религиозной почве.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Natalia Demidova,

- annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „**Iraani Baha`i kogukonna inimõigused**”, mille juhendaja on Lea Altnurme,
- reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
- olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
- kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis, **07.05.2014**